

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1a
2513 EA Den Haag.

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
Telefoon (070) 333 44 44
Telefax (070) 333 4049

Uw brief

Ons kenmerk
DCE 02/70290

Onderwerp

Rapport 'Anders denken over zekerheid'

Datum

./Hierbij ontvangt u het rapport 'Anders denken over zekerheid', geschreven door een denktank onder leiding van prof. dr. F. Leijnse. Het rapport is geschreven naar aanleiding van de werkconferentie die de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid georganiseerd heeft op 19 april 2002. Wij hopen dat het rapport een stimulans vormt voor een constructieve politieke en maatschappelijke discussie over het te ontwikkelen Levensloopbeleid.

In de Meerjarennota Emancipatiebeleid (2000) is de eerste aanzet gegeven tot het uitwerken van een levensloopbenadering in het overheidsbeleid. Begin 2002 is vervolgens de Verkenning Levensloop naar de Tweede Kamer gestuurd. Hierin zijn de mogelijkheden voor het ontwikkelen van Levensloopbeleid verkend op de deelterreinen Sociaal Stelsel en Werken, Onderwijs, Zorg en Gezondheid en Wonen. Over de Verkenning Levensloop is advies gevraagd aan de Sociaal-Economische Raad en de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. Het advies van de RMO is in juli 2002 reeds ontvangen.

Inhoud van het rapport

De denktank presenteert in zijn rapport een lange termijn denkraam voor te ontwikkelen Levensloopbeleid. De denktank pleit ervoor om de levensloopdiscussie op een zo integraal mogelijke manier te voeren. Een verbreding van de gedachtenwisseling betekent dat de levensloopdiscussie zowel over de financiering van perioden van verlof zou moeten gaan, als ook dat meer integraal wordt gekeken naar de samenhang tussen het Levensloopbeleid en het stelsel van sociale zekerheid. De levensloop van mensen verandert. Veel beleidsmatige afbakeningen en definities zijn voortgekomen uit veronderstellingen die indertijd prima aansloten bij het standaard arbeidspatroon van de modale werknemer. Bijvoorbeeld de strikte scheiding die er in de sociale zekerheid nog wordt gemaakt tussen 'datgene wat je overkomt' en 'datgene waarvoor je kiest'. Deze strikte scheiding doet geen recht meer aan de werkelijkheid. Zogenaamde externe risico's kennen vaak een keuze-element (bijvoorbeeld al dan niet ziekmelden). En andersom: de zogenaamde nieuwe sociale risico's (bijvoorbeeld

inkomensderving wegens de tijd besteed aan de zorg voor kinderen) zouden niet categorisch uitgesloten moeten worden van een activerend en levensloopbestendig sociaal stelsel.

Kern van het rapport is een pleidooi voor een nieuwe denktrant, aangeduid met de term driepijlermodel. In beginsel zou voor elk sociaal risico een ‘gemengde’ verzekering moeten gelden. Per risico kan de verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheid, sociale partners en individuele burgers er anders uitzien.

Volgens de denktank kan de eigen verantwoordelijkheid en de keuzevrijheid van burgers vergroot worden door ‘zekerheid’ minder te ontlenen aan collectieve omslagstelsels en meer aan levensloopspaarvormen. Solidariteitselementen kunnen tot uitdrukking komen in de afspraken over risicodeling in levensloopregelingen in het CAO-overleg. Solidariteitselementen zijn ook denkbaar bij bijvoorbeeld zorgverlof vanwege de maatschappelijke (externe) effecten van het tijd besteden aan de zorg voor kinderen en aan mantelzorg voor verwanten.

Met een dergelijk stelsel kan volgens de denktank ‘het spitsuur van het leven’ worden ontlast, terwijl ook de duurzame arbeidsdeelname van vrouwen en mannen wordt bevorderd. Een gevarieerde levensloop maakt dat zorgtijd in de gezinsfase beter geïntegreerd kan worden in de loopbaan. Oudere werknemers, zowel mannen als vrouwen, kunnen langer doorwerken doordat ze meer geleidelijk het arbeidsproces kunnen verlaten.

De intensieve gedachtenwisseling tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen laat zien dat er grote behoefte ontstaat aan een integrale visie op het Levensloopbeleid. Het rapport ‘Anders denken over zekerheid’ komt dus op het juiste moment. Het biedt een interessant kader voor de maatschappelijke en politieke discussie die de komende jaren over het Levensloopbeleid gevoerd zal gaan worden. De levensloopbenadering blijkt in de praktijk een noemer te zijn waarmee uiteenlopende beleidsterreinen, maar ook uiteenlopende standpunten verenigd kunnen worden. Het is van belang om bij de actuele discussie het perspectief op de langere termijn mede als richtsnoer te nemen. In dit verband ziet het kabinet ook uit naar het binnenkort te verwachten advies van de SER.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid,

(mr. A.J. de Geus)

(Khee Liang Phoa)